

Światowy Dzień Raka Trzustki - 6 najczęstszych pytań o jeden z najbardziej agresywnych nowotworów

Nowotwór trzustki to choroba, która stanowi poważne wyzwanie współczesnej onkologii. Dlaczego? Problemem często jest już sama diagnoza, a także brak narzędzi do podjęcia profilaktyki wtórnej czy ograniczone możliwości terapii. Z okazji Światowego Dnia Raka Trzustki (17. listopada), dr Małgorzata Stawicka-Niełacna – specjalista w dziedzinie laboratoryjnej genetyki medycznej oraz Iga Rawicka – Prezes Fundacji EuropaColon Polska, członkowie #KoalicjiDlaŻycia wyjaśniają, co wpływa na zachorowanie na raka trzustki, jakie są pierwsze objawy choroby oraz co w ostatnim czasie zmieniło się w leczeniu pacjentów w Polsce.

Rak trzustki nie jest nowotworem diagnozowanym często. Zajmuje jednak jedno z pierwszych miejsc jeśli chodzi o śmiertelność – szacuje się, że do 2030 r. będzie drugą przyczyną zgonów w onkologii, tuż po raku płuca¹. Ponieważ rak trzustki nie daje charakterystycznych objawów i rozpoznawany jest najczęściej w zaawansowanym stadium, rokowania dla pacjentów są niepomyślne – 5 lat od diagnozy przeżywa ok. 9% z nich.² Medycyna, podobnie jak i wiedza o tym nowotworze nie stoją jednak w miejscu. Daje to nadzieję pacjentom i ich rodzinom na to, że warto podjąć walkę z tym trudnym przeciwnikiem. Zbliżający się Światowy Dzień Raka Trzustki to idealny pretekst, aby przybliżyć najważniejsze fakty dotyczące tej choroby.

Co wpływa na zachorowanie na raka trzustki?

Podobnie jak w przypadku innych nowotworów, na ryzyko zachorowania na raka trzustki ma wpływ wiele czynników. Do modyfikowalnych należy m.in. palenie tytoniu, które współprzyczynia się do około 25% zachorowań. Ryzyko zachorowania zwiększają też inne choroby, takie jak zapalenia trzustki czy cukrzyca. Jako czynniki niemodyfikowalne wskazuje się obciążenia genetyczne, m.in. występowanie dziedzicznych mutacji w genach CDKN2A, MLH1, ATM, PALB2, a także w genach BRCA – tych samych, które zwiększają ryzyko zachorowania na raka jajnika, piersi czy prostaty. Zmiany w materiale genetycznym odpowiadają za 5-10% przypadków raka trzustki³ – dr Małgorzata Stawicka-Niełacna, Katedra Genetyki Klinicznej i Patomorfologii, Uniwersytet Zielonogórski, Collegium Medicum, Zielona Góra.

---

¹ <https://aacrjournals.org/cancerres/article/74/11/2913/592763/Projecting-Cancer-Incidence-and-Deaths-to-2030-The>

² Pełny tekst: Tendencje dotyczące raka trzustki w Europie – epidemiologia i czynniki ryzyka, Graeme Hawksworth - [Studia Medyczne 2/2019 \(termedia.pl\)](#)

³ [Nowotwory złośliwe trzustki | Onkologia - mp.pl](#)

Czy istnieje profilaktyka nowotworu trzustki?

Aktualnie nie istnieje badanie przesiewowe, które jest rekomendowane do zastosowania w populacji ogólnej i wpływałoby na zmniejszenie ryzyka śmierci z powodu raka trzustki. Są jednak osoby, które ze względu na obciążenie rodzinne chorobą lub niektórymi nowotworami, a także ze względu na obciążenia genetyczne należą do tzw. grupy wysokiego ryzyka zachorowania. U osób z obciążonym wywiadem rodzinnym, także u tych, u których występuje mutacja patogenna m.in. w genie *BRCA* we wczesnym wykryciu choroby pomóc może wykonanie określonych badań diagnostycznych, tj. rezonansu magnetycznego czy ultrasonografii endoskopowej. Niestety w tym momencie osoby z obciążeniem rodzinnym raka trzustki nie są objęte żadnym programem czy świadczeniem profilaktycznym, które pozwoliłoby na wdrożenie usystematyzowanej opieki.

Jak objawia się rak trzustki?

Symptomy towarzyszące rakowi trzustki są w większości niespecyficzne. Zaliczyć można do nich m.in. brak łaknienia, a co za tym idzie spadek masy ciała, mdłości i wymioty, senność i osłabienie, bóle brzucha, bóle w okolicy lędźwiowej. Mogą pojawić się biegunki, ciemny moczu, świąd skóry. Coraz więcej wiemy też na temat związku raka trzustki i cukrzycy, która jest chorobą cywilizacyjną, jednak, co bardziej prawdopodobne, cukrzyca jest w niektórych przypadkach wczesnym objawem raka trzustki, a nie czynnikiem predysponującym⁴.

Dlaczego rak trzustki jest zaliczany do agresywnych nowotworów?

Rak trzustki jest chorobą ogólnoustrojową, której towarzyszy wiele objawów klinicznych, takich jak kacheksja, czyli stan stopniowego wyniszczania organizmu czy zwiększone ryzyko incydentów zakrzepowo-zatorowych. Inne choroby nowotworowe nie są tak agresywne biologicznie – można np. chorować na rozsianego raka prostaty i żyć z nim wiele lat. *W przypadku podejrzenia raka trzustki konieczna jest szybka diagnostyka – tym bardziej, że okres od wystąpienia pierwszych objawów do wystąpienia stanu, w którym możliwe jest radykalne leczenie chirurgiczne jest relatywnie krótki* – wyjaśnia Iga Rawicka.

Jak wygląda leczenie raka trzustki w Polsce?

U pacjenta, u którego udało się wykryć chorobę we wczesnym stadium klinicyści mają możliwość zastosowania leczenia operacyjnego. Taka sytuacja jest najbardziej korzystna i daje największe szanse na wyleczenie. W przypadku osób, które nie miały tego szczęścia sytuacja wygląda mniej optymistycznie – u tej grupy pacjentów onkologzy mogą stosować leki z katalogu chemioterapii i preparaty dostępne w ramach programu lekowego, który od listopada br. został poszerzony o terapię dedykowaną pacjentom z rozsianym rakiem trzustki i dziedziczną mutacją w genach *BRCA* potwierdzoną badaniem NGS, leczonych uprzednio chemioterapią opartą na pochodnych platyny, u których wystąpiła co najmniej stabilizacja

---

⁴ Rak trzustki – pierwsze objawy choroby | zwrotnikraka.pl

choroby. Dostęp do refundowanej terapii inhibitorem PARP-olaparybem, zgodnie z wynikami badań klinicznych pozwoli na wydłużenie u części pacjentów czasu do progresji choroby.

Niestety nowa lista nie przyniosła finansowania terapii z wykorzystaniem innego leku dla pacjentów z rakiem trzustki, na który bardzo liczyliśmy. Mamy nadzieję, że to się wkrótce zmieni. Pacjenci wciąż czekają na nowe terapie, a tych w raku trzustki jest nadal niewiele – dodaje Iga Rawicka.

Gdzie szukać wsparcia w walce z chorobą?

Z mojego doświadczenia wynika, że największe wsparcie pacjent zazwyczaj odnajduje wśród swoich najbliższych – rodzinie i przyjaciółach. Nieocenioną pomocą dla wielu chorych są też inni pacjenci, z którymi mogą wymienić doświadczenia i porozmawiać o każdym aspekcie życia z chorobą. Osoby zmagające się z rakiem trzustki w dużej mierze skupione są wokół nieformalnych grup, czy organizacji pacjentów, np. Fundacji EuropaColon Polska. Naszym celem jest nie tylko podnoszenie świadomości dotyczącej nowotworów układu pokarmowego, ale przede wszystkim wsparcie pacjentów w ich drodze z chorobą. W ramach działań prowadzimy m.in. podcast „Dzień zdrowy!”, czyli cykliczne rozmowy z ekspertami i pacjentami na temat zdrowia, także dotyczące nowotworu trzustki. Wszystkie podcasty dostępne są na stronie: www.europacolompolska.pl/dzien-zdrowy-podcasty-o-zdrowiu/ Z okazji zbliżającego się Światowego Dnia Raka Trzustki stworzyliśmy również animację „Detektyw Lupa na tropie genu BRCA”, w której tytułowy Detektyw odkrywa związek mutacji w genie BRCA z rakiem trzustki. (link do animacji <https://youtu.be/XCfwscX8lJA>) Z nagrania dowiadujemy się m.in., że osoby BRCA+ mają 3,5 razy większe ryzyko wystąpienia raka trzustki i chorują młodziej. Głosu Detektywowi Lupie użyczył znany aktor – Robert Moskwa, i sprawdził się świetnie w tej roli. Mamy nadzieję, że uda nam się zwiększyć świadomość dotyczącą tej choroby – Iga Rawicka.

***

#KoalicjaDlaŻycia Osób z Mutacją w Genach BRCA ma na celu zainicjowanie współpracy wielu środowisk, która zaowocuje stworzeniem systemu, w centrum którego znajduje się pacjent. Swoje działania skupia wokół nowotworów BRCA-zależnych: raku jajnika, raku prostaty, raku trzustki i raku piersi, dodatkowo kładąc szczególny nacisk na badania genetyczne i diagnostykę molekularną, bez której nie można mówić o odpowiednio dobranym leczeniu oraz profilaktyce rodzin.

Fundacja EuropaColon Polska, powołana w marcu 2017 roku, jest członkiem wielu międzynarodowych organizacji, w tym Digestive Cancers Europe. Celem działań Fundacji jest przede wszystkim zwiększenie świadomości ogółu społeczeństwa na temat nowotworów układu pokarmowego. Podstawowym celem Fundacji jest promowanie profilaktyki, wczesnego wykrywania i właściwego leczenia nowoczesnymi i skutecznymi metodami terapeutycznymi w celu poprawy jakości życia pacjentów, a przede wszystkim pomoc w powrocie do zdrowia.

Kontakt:

Iga Rawicka, tel. 600 600 166, iga@europacolompolska.pl